

PARS I.
DE NOTIONIBVS SOLI-
TARIIS.

CAPVT I.
DE NATVRA NOTIONVM.

§. 1.

Illud, quod intra animum rem re-
praesentat, imo ipsa illa repraesentatio,
dicitur *notio*, & Graece ex
verbo *eideu* videre, *idea*; res
vero, quae repraesentatur, *res*
objecta, & si unitas vocabuli pla-
cet, *exemplum* (*).

§. 2.

(*) Ciceronis locutio est de inv. l. 2. in *mutum simu-
lacrum ex animali exemplo veritatem transferre*. In ge-
nere enim exemplum est, quod imitandum vel vitan-
dum

§. 2. Tenere alicujus rei notionem est *rem cognoscere*. Facultas vero cognoscens est illa, quam Veteres dicunt *intellectum*; nam recentiores intellectum omnino dicunt facultatem sibi rem repraesentandi distincte.

§. 3. Facultas illa cognoscens, in quantum id negotium cognoscendi intra animum conficitur, cadit in significantissimam similitudinem visus naturalis.

Similitudo est sacratissima, atque adeo ad significantissimam summam scientiam Dei crebro in S. Scriptura frequentata. Ceterum fere in omnibus linguis non modo verba simplicia *videre* & *cernere* pro *cognoscere* usurpantur, sed & ex similitudine visus multitudo aliarum phrasium ad intellectum pertinentium sumpta est, v. g. in lingua Latina, *providere*, *praevidere*, &c. *prospicere*, *respicere*, *dispicere*, *perspicere*, *circumspicere*, *attendere*, *acutum esse* (phrasis utique à ferro ad oculos, ab oculis translata ad animum) *desernere*, *contemplari*, *considerare*, *arbitrari* (*). Sicuti quoque huc pertinet verbum *εἶδεν* *videre* ex quo, *idea*, ἰσῆμι, & ex eo ἰσῶρ, *historia*, ἰσορέω.

§. 4. In visu, qui fit per oculos corporales, distinguuntur res, quae cernuntur, & oculus,

dum proponitur, ut ideo schesi mutata non modo autographa sive authentica, sed & apographa exempla dici possint.

(*) Continuo arbitretur (h. e. prospiciatur) *uxor gnato tuo* Plaut. Epid. II. 2. 82. *Hinc ego & huc & illuc potero, quid agant, arbitrarier* (h. e. videre) Aulul. IV. 1. 21. Nota quoque est locutio: *remotis arbitris*, i. e. videntibus.

us, qui cernit. In animo, substantia simplici, haec distinctio vera non est, eoque minus, quod notio utique per se complectitur cogitationem. At licebit hic ea, quae revera disjuncta esse non possunt, haecenus tantum cogitando distrahere. Igitur in oculi similitudinem cadet ipsa facultas cognoscens cogitando abstracta à notionibus.

Dei quoque summa omnium rerum scientia dicitur in S. Scriptura oculus Dei. Latinis aliquando ea facultas cognoscens, quam nos in nostra allegoria oculo substituumus, dicta est omnino *mens*, imo *mens animi* ut est praeter Catullum apud Plaut. Epid. IV. 1. 4. Aristoteles, qui aperte eandem allegoriam exponit, significationem metaphoricam illius oculi aut visus subijcit vocabulo ΝΟΥΣ: ὡς inquit, ἐν σώματι ὄψις, οὕτω νῦς ἐν ψυχῇ.

§. 5. Notiones cadunt in similitudinem imaginum quasi oculo intelligentiae objectarum; sicut ordinata earum multitudo in similitudinem tabulae aut picturae.

Praeter Platonem, Aristotelem & alios animum cum tabula comparantes Apostolus Paulus nominat credentes Corinthios ep. 2 ad Cor. III, 3. epistolam scriptura distinctam, eorumque animos tabulas.

§. 6. Ipsum negotium perceptionis notio- nis porro naturam ideae assumit, & porro percipitur. Haec perceptio perceptionis, quasi videamus nos videre, dicitur *conscientia* (sensu metaphysico) dicta ob hanc causam a Leibnizio *adperceptio*. Ea facultas cadit in similitudinem

oculi novi ejusmodi, cui ipsa retinae tabula, ejusque concussio per reflexionem objiceretur.

In tota vero hac comparatione intellectus cum visu illud in univērsū tenendum constanter est, prodigiosas facultates animi, cum sui conscientia perpetuo actuosi, cui ipse oculus instar bruti est instrumenti, ejusmodi esse, ut, si ad explicationem penitioris naturæ ventum est, similitudines imaginum, tabulae & oculorum repente evanescant.

§. 7. Residua factae perceptionis notio potest pergere percipi. Haec continuata perceptio, quasi pergamus videre nos vidisse, dicitur *memoria*.

§. 8. Etiam Perceptio praeterita h. e. residua illius praeteritae perceptionis notio potest de novo percipi. Ac haec repetita perceptio perceptionis praeteritae, quasi revideamus nos vidisse, dicitur *reminiscentia*.

§. 9. Sunt notiones vividae, quae ita perfringentes sunt, ut animo conscio sese ultro & per se repraesentent. Sunt aliae, quae non nisi vocatae veniunt. Nimirum voluntas hanc in cognoscendo partem habet, ut, sicut oculum corporalem ad res objectas claudere, tendere, aperire aut dirigere potest, sic quoque facultatem cognoscentem in notiones earumque rationes quasi claudere, aperire, tendere aut obvertere possit.

§. 10. Ordinata multitudo notionum est similis tabulae aut picturae. Itaque negotium dedita opera mutandi, corrigendi, augendi aut confirmandi notionem notionibus, potest simile esse
nego-

